

Turkis

juridisk rådgivning

for kvinner

stiftet 1974

Nr. 59 (2012)

RAPPORT

**Rapport fra
rettighetsturnéen
våren 2011**

TAKK

til alle som har bidratt til denne rapporten: Marte Johansen og Marianne Jonsson, saksbehandlere i JURK og prosjektledere for denne rettighetsturnéen; Bente Bjørke, Linn Cecilie Hellum, Sofie Ivara Nicolaissen, og Eli Johanne Apold, gruppeledere på enkeltturnéene; Irsa Fatima Iqbal, Birsan Erkmen, Emma Caroline Hermanrud, Henriette Christoffersen, Nadja Rosenqvist, Stine Ørnevik, Frøydis Paturson, Norsien Ishtiaq Ahmed, Toril Charlotte Reynolds, Samia Boulebtina og Sobia Muzaffar Ali som alle deltok på turnéen; Tina Storsletten Nordstrøm, som skrev den forrige rapporten og har utviklet JURKs metode for rettighetsinformasjon; Heidi Fjeldstad og Tasle Tørrisen for hjelp med statistikken; og Gunhild Vehusheia, daglig leder i JURK og engasjert pådriver for rettighetsturnéer og annen oppsøkende rettighetsinformasjon og rettshjelp. Sist, men ikke minst, takker vi for at vi fikk Hjelpstikkeprisen i 2010. Det var den som muliggjorde både den første rettighetsturnéen og denne.

INNHold

Takk.....	1
1. Oppsummering.....	5
2. Hvorfor rettighetsturné?.....	6
2.1.1 Bakgrunn.....	6
2.1.2 Målet med turnéen.....	6
3. Jurks metode for rettighetsinformasjon og rettshjelp.....	7
3.1.1 Jurks rettighetsinformasjonsprosjekt.....	7
3.1.2 Metode.....	7
3.1.3 Forskningsbakgrunn.....	8
4. Gjennomføringen av turnéen.....	9
4.1 H vor har vi vært?.....	9
Tabell 1: Oversikt over steder og aktiviteter.....	9
4.2 Promotering og annet forarbeid.....	11
5. Erfaringene fra turnéen våren 2011.....	11
5.1 Innledning.....	11
5.2 Foredrag og informasjonsmøter.....	11
5.2.1 Foredragene.....	11
Figur 1: steder vi holdt foredrag.....	12
Figur 2: Hvilke foredrag holdt vi?.....	13
5.3 Tilhørerne.....	13
Figur 3: Foredrag fordelt etter tilhørernes kjønn.....	14
Figur 4: Antall tilhørere og rettshjelpstilbudet på stedet.....	14
5.4 Spørsmål under foredragene.....	15
5.4.1 Foredragenes innhold.....	15
5.4.2 Spørsmål etter hvilket foredrag som ble holdt.....	15
Figur 5: Spørsmål under foredrag om diskrimineringsrett.....	15
Figur 6: Spørsmål under introduksjonsforedrag om JURK.....	16

Figur 7: Spørsmål under turnéforedraget.....	16
Figur 8: Spørsmål under skoleprosjektet.....	17
5.4.3 Spørsmål etter hva slags sted foredraget ble holdt	18
Figur 9: Spørsmål stilt under foredrag på krisesentre	18
Figur 10: Spørsmål stilt under foredrag hos frivillige organisasjoner.....	19
Figur 11: Spørsmål stilt under foredrag på biblioteker	19
Figur 12: Spørsmål stilt under foredrag på voksenopplæringer.....	20
5.4.4 Antall spørsmål og rettshjelpstilbudet på stedet.....	21
Figur 13: Antall spørsmål og rettshjelpstilbudet på stedet	21
5.5 Klientene.....	21
5.5.1 Innledning.....	21
Figur 14: Aldersfordelingen hos nye klienter.....	21
5.5.2 Inntekt	22
Figur 15: Inntekt.....	22
Figur 16a og 16B : Hovedinntektskilde og Andel heltids- og deltidsarbeidende av arbeidstakerne	22
5.5.3 Sivilstatus og forsørgeransvar.....	23
Figur 17: Sivilstatus og figur 18: forsørgeransvar.....	23
5.5.4 Klientenes etniske opprinnelse.....	24
Figur 19: Etnisk opprinnelse	24
5.5.5 Klientenes utdanningsnivå	24
Figur 20: Utdannelsesnivå klienter.....	24
5.5.6 Hvordan fikk klienten vite om JURK?	25
Figur 21: Hvor hadde klienten fått vite om JURK?.....	25
5.6 Sakene	26
Figur 22: Antall saker mottatt i snitt per foredrag på steder med og uten rettshjelpstilbud ..	26
Figur 23: Antall saker mottatt på turné etter sakstype	27
5.7 Utdeling av informasjonsmateriell.....	28

6. Oppsummering av funnene.....	29
6.1 Steder med og uten rettshjelpstilbud.....	29
6.2 Landbakgrunn og rettshjelpsbehov	29
6.2.1 Spørsmål vs. inntatte saker.....	30
7. Har vi nådd målene?.....	31
7.1 Yte rettighetsinformasjon og rettshjelp til områder utenfor de store byene i Norge.....	31
7.2 Kartlegge rettshjelpsbehovene	31
7.3 Videreutvikle vår metode for formidling av rettighetsinformasjon.....	31
8. Veien videre.....	32

1. OPPSUMMERING

Våren 2011 var JURK på totalt 6 rettighetsturnéer som til sammen dekker ulike deler av landet. Totalt har vi vært på 65 ulike steder i 32 forskjellige kommuner, fra Kristiansand i sør til Sandnessjøen i nord. Vi har holdt 34 foredrag, 6 informasjonsmøter, 13 stands og deltatt i ulike møter med lokale samarbeidspartnere. Vi var på lokalradioen to ganger, på ulike steder, og fikk en rekke oppslag i lokalavisene.

Vi fikk inn i snitt 1,5 nye klienter per foredrag vi holdt, totalt 51, med til sammen 71 saker. Den vanligste klienten vi fikk inn på turné er mellom 20 og 40 år, tjener under kr. 250.000, og har som oftest trygdeytelser som hovedinntektskilde. Hun har ingen eller ett barn som hun forsørger, og har noe universitets- eller høyskoleutdanning. Men det mest slående med statistikken er mangfoldet av klienter. De er fra begynnelsen av 20-åra til 70, norske og utenlandske, alle nivåer av utdanning, og har saker innenfor så godt som alle JURKs saksområder.

Foredragene var primært rettet mot innvandrere, og tilhørerne kom fra hele verden. Dette gjenspeiler seg i at utlendingsrett er det området hvor vi både fikk flest spørsmål, og flest saker. Samtidig ser vi at vi i mye større grad får saker fra de norske enn fra innvandrerne, når man tar antallet tilhørere i betraktning. Det var etnisk norske tilhørere ved bare 6 av 33 foredrag, og da som en av flere etniske grupper, mens de utgjorde hele 33% av klientene fra turnéen.

I tillegg til utlendingsrett får vi aller mest spørsmål om familierett, barn og arv. Samtidig er det en enorm spredning i rettsområdene folk ønsker hjelp med, både ut fra hvilke spørsmål som stilles under foredragene, og hva slags saker vi tok inn. Det er helt klart et stort, udekket behov for rettighetsinformasjon og rettshjelp.

Vi ser at behovet for oppsøkende virksomhet er stort, og at vi i større grad når de mest ressurssvake når vi er på turné enn hva vi gjør ellers: Klientene vi tar inn der går oftere på trygd enn JURKs totale klientmasse, og har lavere inntekt. Mer ressurssterke klienter kontakter oss nok lettere på egen hånd, mens de svakeste svært ofte trenger at terskelen for å søke hjelp er lavere. Det å ha et ansikt å forholde seg til, og at man kommer dit folk bor, er nødvendig for mange for å søke hjelp. Her har rettshjelpsforetakene en viktig rolle å spille, sammenliknet med ulike former for offentlig rettshjelp.

Også på områder med gode muligheter for fri rettshjelp etter dagens ordning, som familierett og barnerett, ser vi at vi mottar mange spørsmål og saker. Det er tydeligvis behov for oppsøkende virksomhet også på disse rettsområdene. Terskelen er lavere for å søke informasjon og hjelp, og man vil bli henvist videre dersom saken blir for komplisert til at JURK kan hjelpe.

2. HVORFOR RETTIGHETSTURNÉ?

2.1.1 BAKGRUNN

Uten kunnskap om rettigheter, kan du heller ikke kreve dem. Har du kunnskap om lover og regler, har du også helt andre forutsetninger for å planlegge livet ditt, og ta ansvar for egen situasjon. Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) drives ut fra prinsippet om hjelp til selvhjelp, og vi har derfor lenge arbeidet systematisk med å spre rettighetsinformasjon til ulike grupper kvinner.

I St.mld. nr. 26 (2008-2009) Om offentlig rettshjelp, fastslås det i kapittel 12 at det ikke finnes noen klar funksjonsfordeling mellom ulike former for gratis rettshjelpstilbud, og at det er behov for å samordne de ulike tilbudene bedre. JURK er positiv til både arbeidsfordeling og samordning. Et av målene med denne rapporten er å kartlegge og komme med innspill til hvordan dette kan gjøres i praksis.

Over 60 % av JURKs klienter i 2009 kom fra Oslo og omegn. Da vi i desember 2009 mottok Hjelpestikkeprisen for vår langvarige innsats for kvinners rettigheter, var det nærliggende å benytte muligheten til å oppsøke kvinner i andre deler av landet. Vi brukte derfor pengene på å reise land og strand rundt, for å nå flest mulig med foredrag om lover og regler, informasjon om JURK, og, ikke minst, ta inn nye saker. Dette var en så stor suksess, at vi bestemte oss for å gjenta dette i 2011, i to omganger: vår og høst. Dette er rapporten fra vårens turné.

2.1.2 MÅLET MED TURNÉEN

Vi hadde tre hovedmål med turnéen:

- 1) Yte rettighetsinformasjon og rettshjelp til utsatte kvinnegrupper utenfor de store byene i Norge. I tillegg til Juss-Buss og JURK i Oslo finnes det studentdrevne rettshjelpstiltak i Bergen, Trondheim og Tromsø.

Det å spre kunnskap om gratis rettshjelpstiltak og andre hjelpetilbud er et nært beslektet delmål, som på sikt er med på å gi flere kvinner landet rundt en reell tilgang til rettshjelp og rettighetsinformasjon.

- 2) Kartlegge behovene for tilbudet vårt spesielt og rettshjelp til kvinner i Norge generelt gjennom å dokumentere hva kvinnene stiller av rettslige spørsmål og hvilke typer saker de ønsker rettshjelp til.
- 3) Arbeide med å videreutvikle vår metode for formidling av rettighetsinformasjon.

3. JURKS METODE FOR RETTIGHETSINFORMASJON OG RETTSHJELP

3.1.1 JURKS RETTIGHETSINFORMASJONSPROSJEKT

JURK anser retten til rettighetsinformasjon som en menneskerettighet i seg selv, da denne er en forutsetning for at alle andre menneskerettigheter kan ha et reelt innhold. Vi har arbeidet under prinsippet "hjelp til selvhjelp" siden oppstarten i 1974, og har lang tradisjon for å drive oppsøkende arbeid med både rettshjelp og rettighetsinformasjon.

Våre erfaringer viser at kombinasjonen foredrag og saksmottak fungerer svært godt. Foredraget gir mer generell informasjon som setter i gang tankevirksomhet, og terskelen er lavere for å søke hjelp med ens egne problemer: I tillegg til å ha fått litt mer kunnskap, har man blitt litt kjent med JURK og våre saksbehandlere gjennom foredraget.

JURK har hatt en gruppe som arbeider med innvandrere siden 1986, og i 1997 begynte de å formidle generell rettsinformasjon direkte til innvandrerkvinner. På den måten har JURK over årene opparbeidet seg både kunnskap og nettverk som har vært et godt utgangspunkt for turnéen. Fra 2010 har vi hatt en jurist ansatt i deltidsstilling for å videreutvikle vårt rettighetsinformasjonsarbeid, finansiert av midler fra Integrasjons- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

3.1.2 METODE

For at de menneskerettslige kravene til rettighetsinformasjon skal være oppfylt, må informasjonen være:¹

- Tilgjengelig
- Forståelig
- Pålitelig
- Aktuell (relevant for den enkelte der de befinner seg i livet)
- Adekvat (ikke for mye informasjon, og det må avveies hva staten har ansvar for å gi, og hva individet har ansvar for å finne selv)

Rettighetsinformasjon kan i hovedsak gis på tre ulike måter for å oppfylle disse kravene:

- Bistand i enkeltsaker
- Informasjonsmaterieil (brosjyrer, nettsider mv.)
- Foredrag

¹ Se Tina Storsletten Nordstrøms arbeider, jfr. kapittel 3.1.3.

JURK bruker alle tre, både i vår daglige virksomhet og på turné. Rettsliggjøring av et problem, eller det å se at ens problem helt eller delvis handler om juss, er en prosess som først og fremst avhenger av kunnskap. Gjennom å bruke alle disse tre måtene å nå ut på, kan vi treffe folk på ulike stadier i denne prosessen, og kanskje til og med sette den i gang hos noen. Gjennom å ha en stor grad av dialog under foredragene, stadige evalueringer, samt tilby individuell rettshjelp og rettighetsinformasjon i etterkant av foredragene, klarer vi i stor grad å tilpasse informasjonen til den enkeltes språkkunnskaper og behov.

3.1.3 FORSKNINGSBAKGRUNN

JURKs metode for rettighetsinformasjon er utviklet gjennom både konkrete erfaringer JURK har gjort, og forskning. Tina Storsletten Nordstrøm arbeidet først med rettighetsinformasjon som saksbehandler i JURK. Deretter skrev hun en masteravhandling om retten til rettighetsinformasjon i et menneskerettighetsperspektiv, og forsket på hvordan denne gjennomføres i praksis i Norge ved Avdeling for kvinnerett, barnerett, likestillings- og diskrimineringsrett (KVIBALD) ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo. Siden arbeidet hun i et år med å videreutvikle JURKs rettighetsinformasjonsarbeid i stillingen som er finansiert av IMDi. Tina har, i samarbeid med resten av JURK og KVIBALD utviklet vår metode for rettighetsinformasjon, med basis i menneskerettighetene og annen forskning om rettshjelp og rettighetsinformasjon – og JURKs egne erfaringer. Du kan lese mer om dette i rapporten fra forrige rettighetsturné, samt Tinas vitenskapelige arbeider.²

² Diskriminering på tvers: Rapport fra et oppsøkende rettighetsinformasjonsprosjekt høsten 2009, se http://www.jus.uio.no/ior/forskning/omrader/kvinnerett/publikasjoner/skriftserien/83_nordstrom.html og masteravhandlingen Minoritetskvinnens rett til rettighetsinformasjon, se http://www.jus.uio.no/ior/forskning/omrader/kvinnerett/publikasjoner/skriftserien/81_Nordstroem.html

4. GJENNOMFØRINGEN AV TURNÉEN

4.1 HVOR HAR VI VÆRT?

Vi reiste ut i grupper på 4-5 personer og var borte ca 5 dager.³ De respektive gruppene reiste til følgende områder: Østerdalen og Gudbrandsdalen; Oppland og Hedmark; Nordvestlandet; Nordland; Rogaland og Vest-Agder; og Aust-Agder og Telemark. Totalt har vi har vært på 65 ulike steder i 32 forskjellige kommuner, fra Kristiansand i sør til Sandnessjøen i nord. Vi har holdt 34 foredrag, 6 informasjonsmøter, og 13 stands. Se tabell for fullstendig oversikt.

Det var et uttalt mål at alle gruppene skulle besøke minst ett kvinnefengsel (hvis det fantes i området), et bibliotek eller Nav-kontor, en voksenopplæring, et kjøpesenter eller likende, og et krisesenter. Vi har ikke besøkt noen Nav-kontorer, men denne målsettingen ble i stor grad gjennomført.

TABELL 1: OVERSIKT OVER STEDER OG AKTIVITETER

Sted	Kommune	Aktivitet	Gjennomført	Type sted
Arendal	Arendal	Foredrag	Avlyst	Voksenopplæring
Arendal	Arendal	Informasjonsmøte	Avlyst	Krisesenter
Arendal	Arendal	Stand	Ja	Torg
Breidablikk	Haugesund	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Breidablikk	Haugesund	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Brønnøysund	Brønnøy	Foredrag	Ja	Bibliotek
Brønnøysund	Brønnøy	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Gjøvik	Gjøvik	Stand	Ja	Bibliotek
Gjøvik	Gjøvik	Informasjonsmøte	Ja	Krisesenter
Grimstad	Grimstad	Stand	Ja	Høyskole
Grong	Grong	Foredrag	Ja	Bibliotek
Grong	Grong	Stand	Ja	Kjøpesenter
Hamar	Hamar	Informasjonsmøte	Ja	Krisesenter
Hamar	Hamar	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Hamar	Hamar	Stand	Ja	Høyskole
Hamar	Hamar	Stand	Ja	Kjøpesenter
Kongsvinger	Kongsvinger	Foredrag	Ja	Bibliotek
Kragerø	Kragerø	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Kragerø	Kragerø	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Kragerø	Kragerø	Stand	Ja	Torg
Kristiansand	Kristiansand	Informasjonsmøte	Ja	Krisesenter

³ Prosjektledere for turnéen var Marte Johansen og Marianne Jonsson. Disse fungerte også som ledere for to av gruppene, mens de andre gruppelederne var Bente Bjørke, Linn Cecilie Hellum, Sofie Ivara Nicolaisen, og Eli Johanne Apold. Øvrige deltakere var Irsa Fatima Iqbal, Birsen Erkmen, Emma Caroline Hermanrud, Henriette Christoffersen, Nadja Rosenqvist, Stine Ørnevik, Frøydis Paturson, Norsien Ishtiaq Ahmed, Toril Charlotte Reynolds, Samia Boulebtina og Sobia Muzaffar Ali. Prosjektledernes rapport og evaluering er med på å danne bakgrunnen for denne rapporten.

Sted	Kommune	Aktivitet	Gjennomført	Type sted
Kristiansand	Kristiansand	Foredrag	Ja	Forening
Kristiansund	Kristiansund	Foredrag	Ja	Krisesenter
Kristiansund	Kristiansund	Foredrag	Ja	Bibliotek
Lena	Østre Toten	Foredrag	Ja	Bibliotek
Lillehammer	Lillehammer	Stand	Ja	Bibliotek
Lillehammer	Lillehammer	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Lillehammer	Lillehammer	Informasjonsmøte	Ja	Krisesenter
Lunner	Lunner	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Lunner	Lunner	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Mandal	Mandal	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Mandal	Mandal	Stand	Avlyst	Torg
Molde	Molde	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Molde	Molde	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Molde	Molde	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Molde	Molde	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Namsos	Namsos	Stand	Ja	Kjøpesenter
Namsos	Namsos	Foredrag	Ja	Forening
Otta	Sel	Foredrag	Avlyst	Bibliotek
Porsgrunn	Porsgrunn	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Porsgrunn	Porsgrunn	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Rena	Åmot	Stand	Ja	Kjøpesenter
Rena	Åmot	Foredrag	Avlyst	Kulturhuset
Ringebu	Ringebu	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Rjukan	Rjukan	Stand	Ja	Kjøpesenter
Røros	Røros	Foredrag	Ja	Bibliotek
Sandeid	Vindafjord	Informasjonsmøte	Ja	Fengsel
Sandnessjøen	Alstahaug	Foredrag	Ja	Bibliotek
Skien	Skien	Foredrag	Avlyst	Krisesenter
Skien	Skien	Stand	Ja	Kjøpesenter
Stavanger	Stavanger	Informasjonsmøte	Ja	Fengsel
Steinkjer	Steinkjer	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Steinkjer	Steinkjer	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Steinkjer	Steinkjer	Saksmottak	Ja	Likestillingssenteret
Tynset	Tynset	Stand	Ja	Kjøpesenter
Tynset	Tynset	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Vinstra	Nord-Fron	Foredrag	Avlyst	Videregående skole
Ålesund	Ålesund	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Ålesund	Ålesund	Foredrag	Avlyst	Krisesenter
Ålesund	Ålesund	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Ålesund	Ålesund	Foredrag	Ja	Forening
Ålesund	Ålesund	Foredrag	Ja	Voksenopplæring
Åmli	Åmli	Foredrag	Avlyst	Bibliotek

4.2 PROMOTERING OG ANNET FORARBEID

Det å få folk til å komme, og opplyse om foredragene, er en viktig del av det å nå ut med rettighetsinformasjon. Hver gruppe hadde derfor en PR-ansvarlig. Denne tok på forhånd kontakt med mulige steder å holde foredrag, med fokus på voksenopplæringer, krisesentre, frivillige organisasjoner, Frivillighetssentralene, og fengsler med kvinnelige innsatte.

Vi hadde annonser på trykk i følgende lokalaviser: Oppland arbeiderblad, Totens blad, Gjøviks blad, Dølen, Tidens krav og Lillehammer byavis. Vi sendte plakater til kontaktpersoner på forhånd, slik at de kunne henges opp i god tid i forveien.

Underveis var vi på lokalradioen to ganger, og vi fikk en rekke oppslag i diverse lokalaviser.

5. ERFARINGENE FRA TURNÉEN VÅREN 2011

5.1 INNLEDNING

Vi foretar egne evalueringer hver gang vi holder et foredrag, og forsøker å innhente tilbakemeldinger fra kontaktpersonene hver gang vi holder foredrag. Vi innhenter statistikk over alle spørsmål som stilles under foredragene, og over hver nye klient og sak. Dette danner hovedgrunnlaget for denne rapporten, sammen med internrapporten fra de to prosjektlederne Marte Johansen og Marianne Jonsson.

JURKs saksbehandlere arbeider som dette i kun ett år, og halvparten byttes ut hvert semester. Dette skaper visse utfordringer mht. opplæring og informasjonsflyt, og er hovedårsaken til at statistikken vår ikke er helt fullstendig, og vi må ta visse forbehold mht. konklusjonene vi trekker. Tallene er også så små at det er høyst begrenset hva vi kan utlede fra dem. Men funnene fra i år stemmer godt overens med fjorårets, så vi mener at vi kan trekke noen forsiktige konklusjoner fra undersøkelsene våre, som vi vil gå nærmere inn på i det følgende.

5.2 FOREDRAG OG INFORMASJONSMØTER

5.2.1 FOREDRAGENE

JURK har flere ulike foredrag. Under turnéen brukte vi følgende:

- Skoleprosjektet, som gir en innføring på lett norsk i familierett, utlendingsrett, barnerett og vold i nære relasjoner
- Diskrimineringsprosjektet, som gir en innføring på lett norsk i diskrimineringsrett, samt om vold i nære relasjoner.

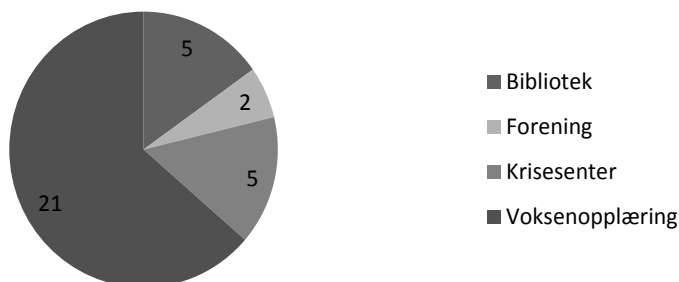
- Turnéforedraget, som er beregnet på personer som har norsk som morsmål eller svært gode norskkunnskaper, og som gir en innføring i juss omkring ekteskap, samboerskap, arv mv.

Vi holdt også informasjonsmøter hvor vi presenterte JURK, og tok i mot spørsmål og saker.

Totalt holdt vi 33 foredrag, i tillegg kommer 7 som ble avlyst pga. manglende oppmøte, de fleste av dem på biblioteker. Erfaringen er at det er lite hensiktsmessig å holde foredrag på biblioteker på små steder, i alle fall på dagtid. JURKs generelle erfaring er at vi må holde foredrag på etablerte samlingssteder, og det kan nok reises spørsmål hvorvidt en del biblioteker fungerer som dette.

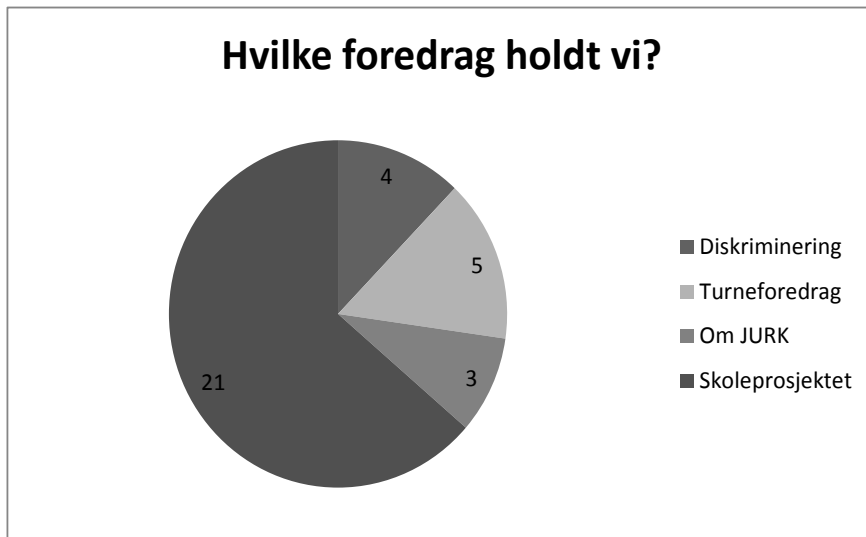
FIGUR 1: STEDER VI HOLDT FOREDRAG

Steder vi holdt foredrag

Over halvparten av stedene vi holdt foredrag var voksen-opplæringer. Foredragene Skoleprosjektet og Diskriminerings-prosjektet er utarbeidet særlig med tanke på innvandrelever ved voksenopplæringer med nivå 2-kunnskaper i norsk. Skoleprosjektet er noe lettere å tilpasse til personer med dårligere kunnskaper om norsk språk og samfunnsforhold. Dette ble holdt over halvparten av stedene vi besøkte, totalt 21, som oftest ved voksenopplæringer, men også i foreninger og andre. Turnéforedraget er beregnet på personer som har norsk som morsmål eller svært gode norskkunnskaper, og brukes gjerne på biblioteker og andre steder der de fleste tilhørerne er norske. Foredraget om diskrimineringsrett ble holdt fire steder, og er siden den gang revidert til også å omfatte arbeidsrett. Tre steder ga vi generell informasjon om JURK i foredrags form.

FIGUR 2: Hvilke foredrag holdt vi?

5.3 TILHØRERNE

Vi holdt for det meste foredrag for folk med innvandrerbakgrunn. Bare ved 6 av 33 foredrag var det norske til stede utover kontaktpersonene: to krisesentre, to biblioteker, og to frivillige organisasjoner. Innvandrerne kom fra hele verden, også Europa, men de fleste fra Asia eller Afrika.

Bare for 10 av 24 steder vet vi noe om tilhørernes forkunnskaper. Ved Porsgrunn voksenopplæring hadde tilhørerne god kjennskap til både rettigheter og hjelpeinstanser, mens ved Hamar Voksenopplæring hadde de god kjennskap til rettigheter mens det var blandet mht. kunnskap om hjelpeinstanser. Vi har ikke nok informasjon til å kunne si noe om tilhørernes utdannelsesnivå.

Vi hadde 20 tilhørere i snitt.⁴ Fordelt på 33 foredrag blir det ca. 660 personer, de aller fleste av dem kvinner. Ett foredrag som hadde 140 tilhørere bidro nok sterkt til å dra opp snittet, ved forrige turné var gjennomsnittet 13 tilhørere per foredrag.

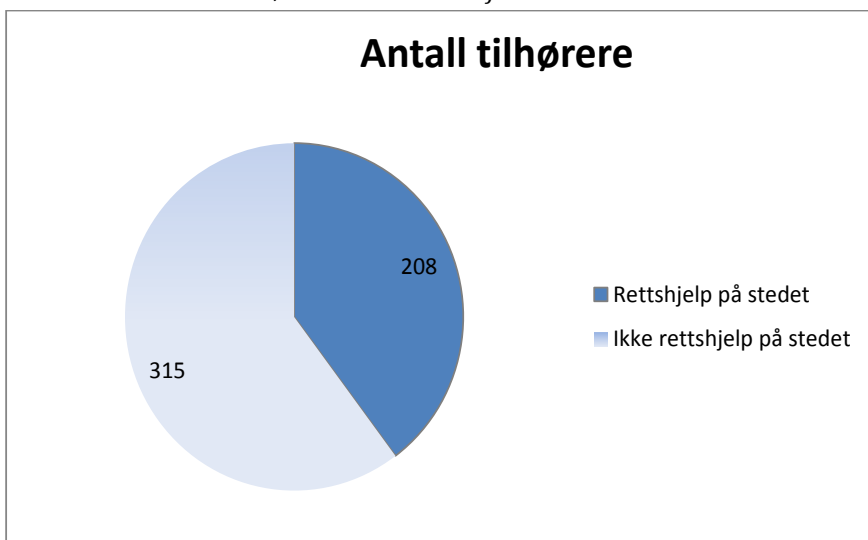
⁴ Tall fra 28 foredrag, vi mangler opplysninger om dette for 5 av foredragene. Men gjennomsnittet pleier å ligge på 20 tilhørere både ved vår vanlige foredragsvirksomhet i Oslo-området og på forrige turné, så tallet er nok riktig.

FIGUR 3: FOREDRAG FORDELT ETTER TILHØRERNES KJØNN

Vi ser at det er flere tilhørere der det ikke er rettshjelp på stedet, jfr. figur 4. Tallene er så små at det er vanskelig å si noe om årsakssammenhengen, men dette stemmer med tallene fra i fjor. Det ville vært interessant å undersøkt sammenhengen nærmere, men det vil kreve en egen spørreundersøkelse.

FIGUR 4: ANTALL TILHØRERE OG RETTSHJELPSTILBUDET PÅ STEDET

Våre erfaringer er at foredragene på voksenopplæringene fungerer veldig bra. Siden det er her vi har lengst erfaring, er det ikke så overraskende. Det er også et veldig etablert forum, hvor samarbeidet med kontaktpersonene pleier å fungere svært godt.

JURK har faste informasjonsmøter og saksmottak på krisesentre og i fengsler som del av vår daglige virksomhet. Vår erfaring derfra er at det som oftest er for få oppmøtte til at det er

naturlig å holde foredrag. Dette var i stor grad tilfelle også på turné. Saksbehandlerne rapporterte også at besøkene i fengslene fungerte godt. Vi holdt informasjonsmøter og saksmottak i Sandeid og Stavanger fengsel.

Det var som oftest lite oppmøte på bibliotekene. Det eneste biblioteket hvor det var en del fremmøtte, var de fleste fra voksenopplæringen, og konklusjonen fra saksbehandlerne var at man heller burde prioritert å reise til voksenopplæringen direkte.

5.4 SPØRSMÅL UNDER FOREDRAGENE

5.4.1 FOREDRAGENES INNHOLD

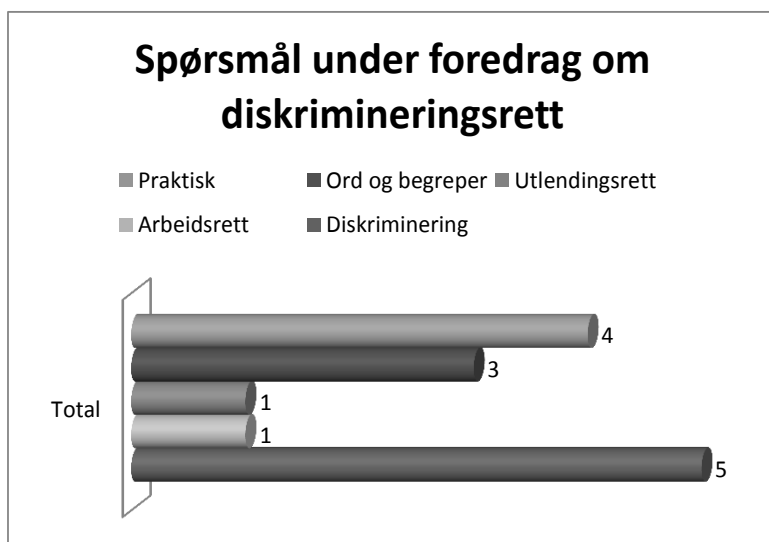
Foredraget om diskrimineringsrett tar for seg diskrimineringsrett, samt vold og mishandling. Skoleprosjektet tar for seg familierett, barnerett, vold i nære relasjoner og utlendingsrett. Begge disse er beregnet på minoritetsspråklige med norskkunnskaper på nivå 2 og 3. Turnéforedraget er beregnet på etnisk norske og personer som har bodd her lenge, og omhandler bl.a. ekteskap, samboerskap og arverett.

5.4.2 SPØRSMÅL ETTER HVILKET FOREDRAG SOM BLE HOLDT

FIGUR 5: SPØRSMÅL UNDER FOREDRAG OM DISKRIMINERINGSRETT

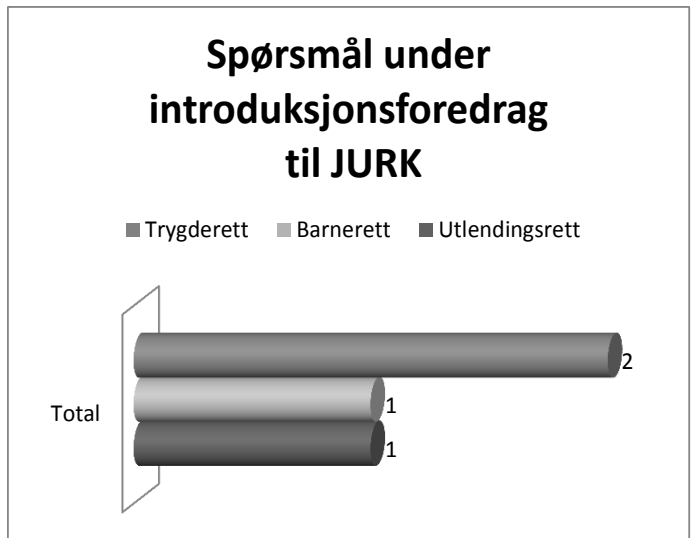
Under de 4 foredragene vi holdt om diskrimineringsrett, var naturlig nok de fleste spørsmålene om dette rettsområdet. Det var heller ingen overraskelse at de andre spørsmålene primært dreide seg praktiske ting, dernes ord og begreper. Det

at man også fikk et spørsmål om utlendingsrett, kan være et uttrykk for at det er et enormt behov for rettsinformasjon på dette rettsområdet, noe vi har erfart gjennom vårt samarbeid med voksenopplæringer og arbeidet med Skoleprosjektet.

FIGUR 6: SPØRSMÅL UNDER INTRODUKSJONSFOREDRAG OM JURK

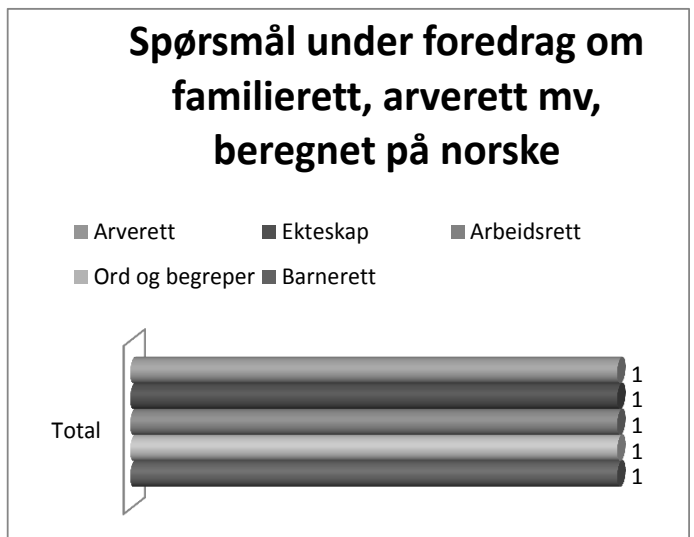
Utlendingsrett er også ett av rettsområdene man fikk spørsmål om under introduksjonsforedragene til JURK. Vi holdt totalt 3 av disse. Her var det ikke mange spørsmål, kun to om trygderett, ett om barnerett og ett om utlendingrett. Se figur 6.

FIGUR 7: SPØRSMÅL UNDER TURNÉFOREDRAGET

Også under turnéforedraget, som vi holdt fem ganger, var det begrenset med spørsmål: ett om henholdsvis arverett, ekteskap, arbeidsrett, barnerett, og ord som ble brukt i foredraget.

Dette foredraget omhandler ikke arbeidsrett, og det at det kom opp spørsmål om dette kan være et uttrykk for at dette er et rettsområde med stort behov for rettighetsinformasjon. Dette er noe vi allerede har erfart, etter at vi omarbeidet diskrimineringsforedraget til å gi en innføring i arbeidsrett for fremmedspråklige.

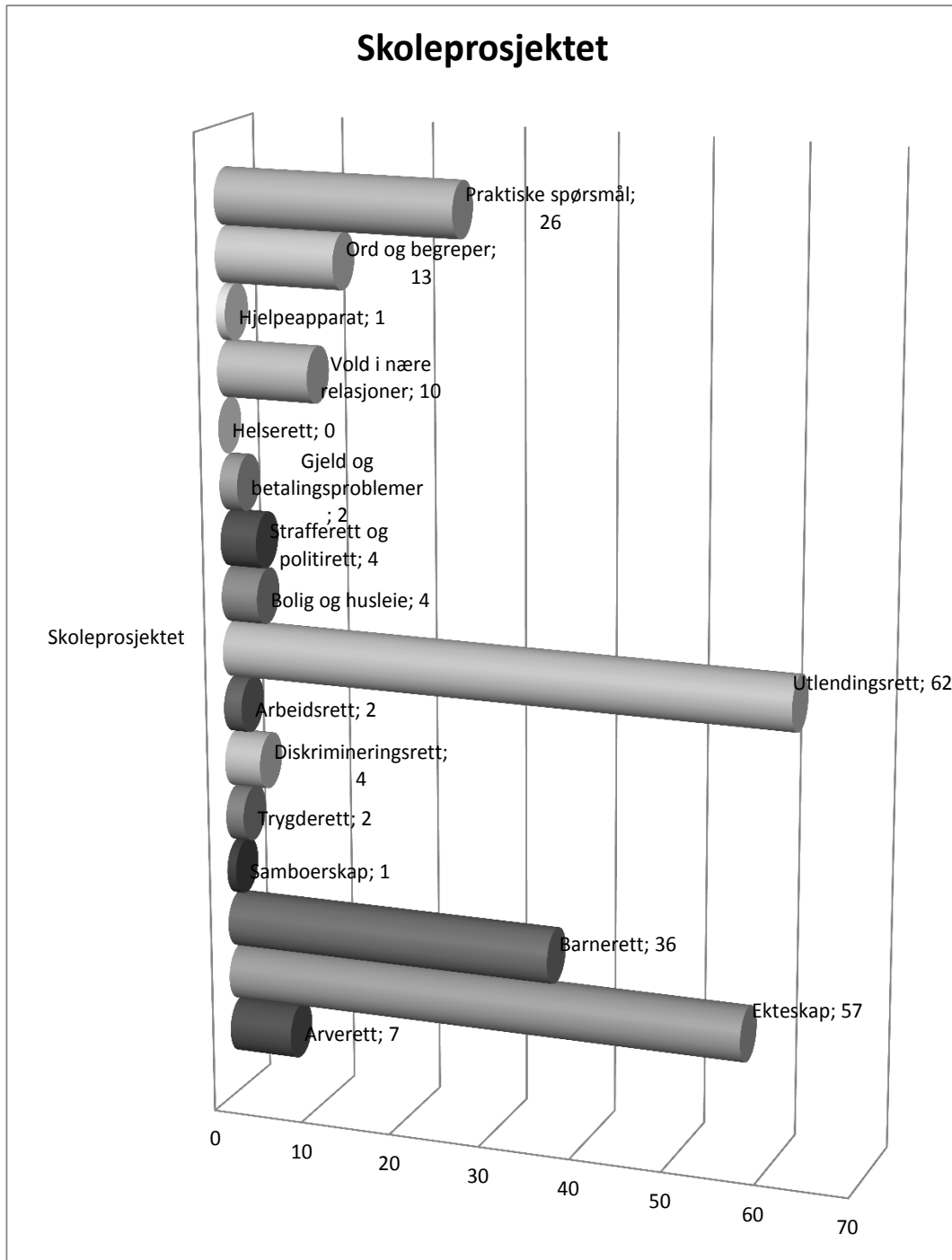
Av 31 foredrag som ble holdt, utgjorde Skoleprosjektet 21. Dette gjenspeiler seg i mengden spørsmål som ble stilt. Utlendingsrett og ekteskap utpeker seg klart som de to områdene det er mest spørsmål om, hhv. 62 og 57. Som en god nr. 3 kommer barnerett, deretter praktiske spørsmål. Alle disse temaene er nært knyttet til innholdet i foredraget. Dette er likevel høye tall også når man tar i betraktning antallet foredrag, sammenliknet med de andre foredragene. Det er nærliggende å anta at noe av årsaken til dette er at dette er det aller mest gjennomarbeidede foredraget vi har med tanke på å treffe målgruppen både innholdsmessig og kommunikasjonsmessig.

Et annet interessant funn er at det stilles spørsmål om mange temaer som ligger utenfor foredragets innhold: arverett, trygderett, bolig- og husleierett, diskrimineringsrett og

arbeidsrett. Det er tydelig at tilhørerne har et behov for mer informasjon om lover og regler på også andre områder enn de som er med i dette foredraget.

Under til sammen 21 foredrag mottok vi totalt 13 spørsmål om ord og begreper. Det var ingen begreper som pekte seg ut som noen gjenganger.

FIGUR 8: SPØRSMÅL UNDER SKOLEPROSJEKTET

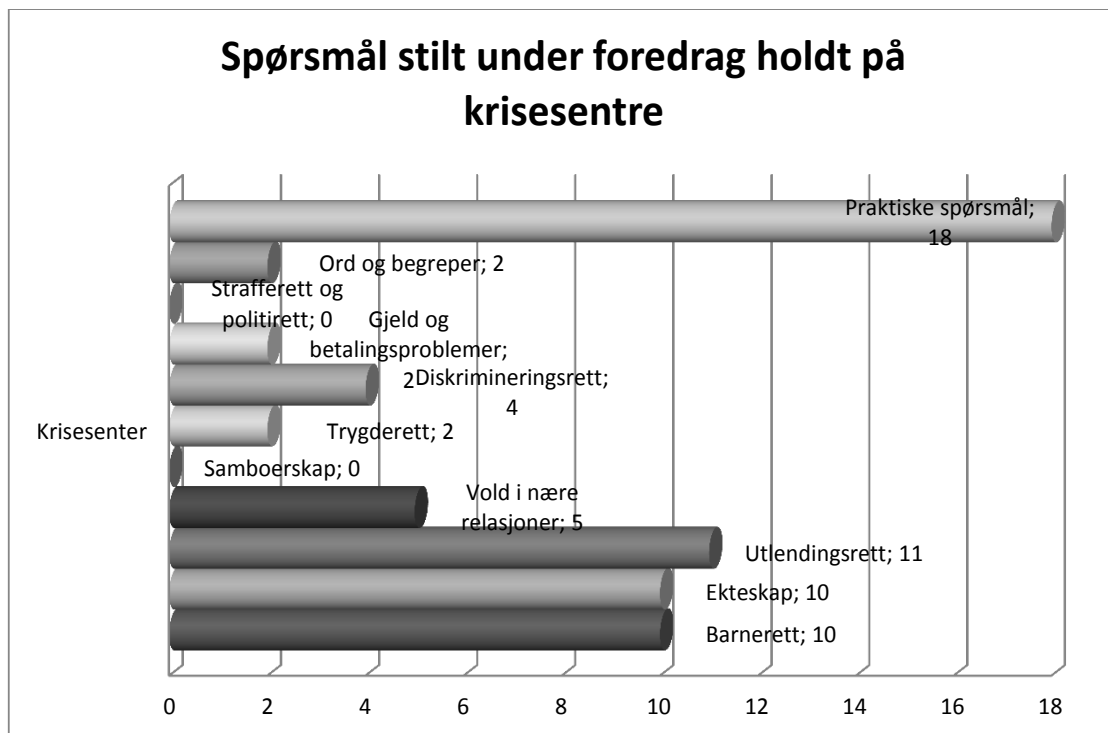
5.4.3 SPØRSMÅL ETTER HVA SLAGS STED FOREDRAGET BLE HOLDT

Når det gjelder hvilke spørsmål som ble stilt i hvilke fora, vil det være noen grad av sammenfall med forrige kapittel, men også noen interessante variasjoner. Det mest interessante er krisesentrene. Vi vet at de ansatte på krisesentrene kan mye om vanlige praktiske spørsmål knyttet til samlivsbrudd og vold. Det var ingen spørsmål om strafferett og politi, noe som kan tyde på at tilhørerne ikke hadde behov for mer informasjon om dette fra JURK, men det var noen få spørsmål om vold i nære relasjoner. JURKs foredrag forklarer relativt grundig hva vold er i juridisk forstand, så det er nærliggende å anta at det kommer spørsmål i tilknytning til dette.

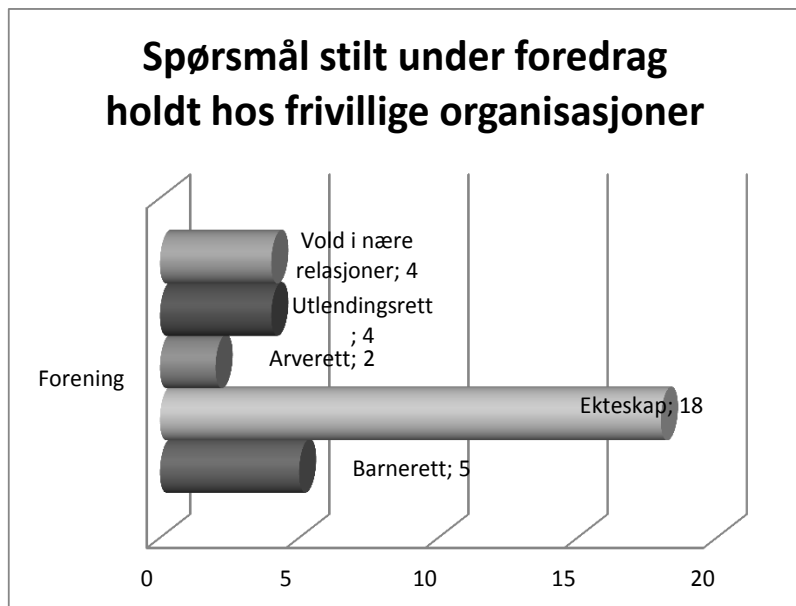
De aller fleste spørsmålene dreide seg likevel om praktiske ting. Dernest handlet det om utlendingsrett, ekteskap (ikke samboerskap), og barnerett. Vi har ikke nok informasjon om innholdet i spørsmålene til å trekke noen større konklusjoner ut fra dette. Men vi vet at mange av kvinnene på krisesentrene har innvandringsbakgrunn. Dette gjenspeiler seg i mengden spørsmål om utlendingsrett.

Under JURKs idédugnad om rettighetsinformasjon til innvandrerkvinner høsten 2010, ble kvinner som var kommet til Norge gjennom familieinnvandring utpekt som en av to grupper med særlig stort behov for rettighetsinformasjon. Denne gruppen er vanskelig å nå, men vi vet at noen av disse kvinnene befinner seg på krisesentre. Dette bildet samsvarer med bildet som tegnes ut fra statistikken vår, med mange spørsmål om praktiske ting, utlendingsrett og norsk rett mht ekteskap og barn, mens det ikke er noen spørsmål om samboerskap.

FIGUR 9: SPØRSMÅL STILT UNDER FOREDRAG PÅ KRISESENTRER

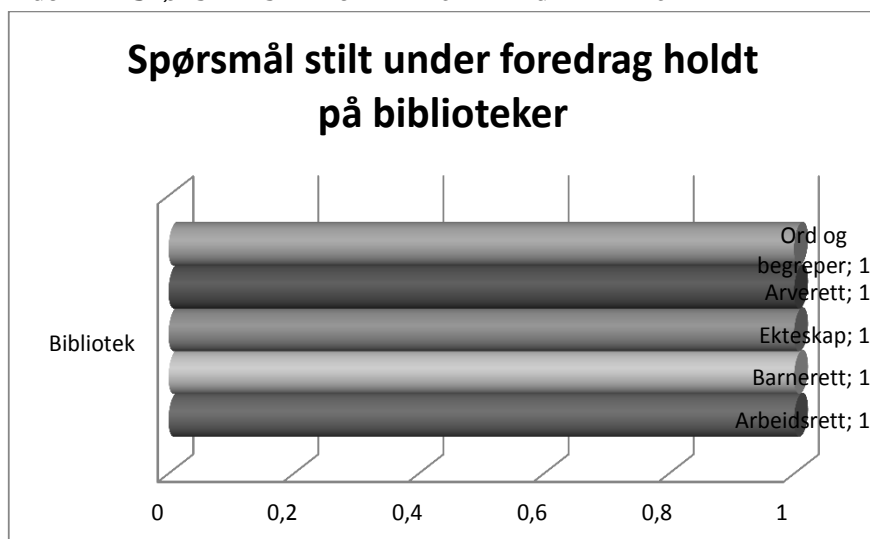
FIGUR 10: SPØRSMÅL STILT UNDER FOREDRAG HOS FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Vi holdt foredrag hos frivillige organisasjoner som for eksempel Thaiforeningen på Sunnmøre, Røde Kors, og KIA Kristiansand. Vi har kun oversikt over spørsmålene som ble stilt hos Thaiforeningen, og det er ikke overraskende at det er klart mest spørsmål om ekteskap. Her er det verd å merke seg at det var et par spørsmål om arverett. Dette er det eneste temaet det ble spurt om som ikke var en del av foredraget.

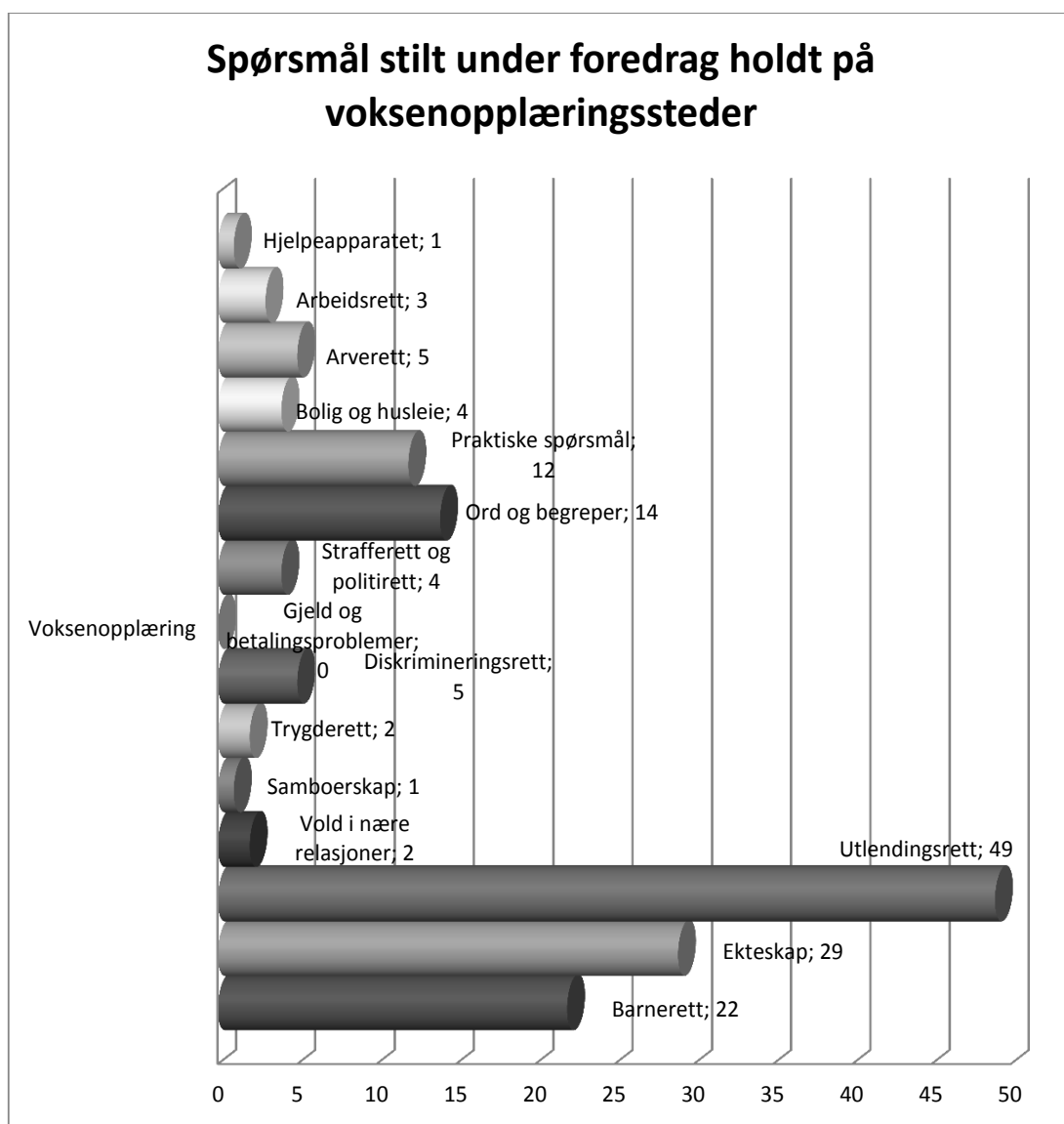
Vi ser at spørsmålene som ble stilt på biblioteker, er sammenfallende med spørsmålene som ble stilt til turnéforedraget, jf. figur 7 og 11.

FIGUR 11: SPØRSMÅL STILT UNDER FOREDRAG PÅ BIBLIOTEKER

Av de 21 stedene skoleprosjektet ble holdt, var 15 voksenopplæringer, 2 krisesentre, 2 foreninger og 2 biblioteker. Naturlig nok dominerer fortsatt henholdsvis utlendingsrett, ekteskap og barnerett, men sammenliknet med tallene for skoleprosjektet totalt var det noen flere spørsmål om barnerett. Det at foredraget om diskrimineringsrett ble holdt også på voksenopplæringer gjenspeiler seg i at det er noe høyere tall for spørsmål om diskriminerings- og arbeidsrett, ellers er tallene i stor grad sammenfallende med tallene for skoleprosjektet, jf. figur 7. Igjen er det mest interessante bredden i spørsmålene sammenliknet med innholdet i foredraget, jf. kapittel 5.4.2. Det er tydeligvis et stort behov for rettighetsinformasjon i denne gruppa, som foredraget bare delvis kan avhjelpe.

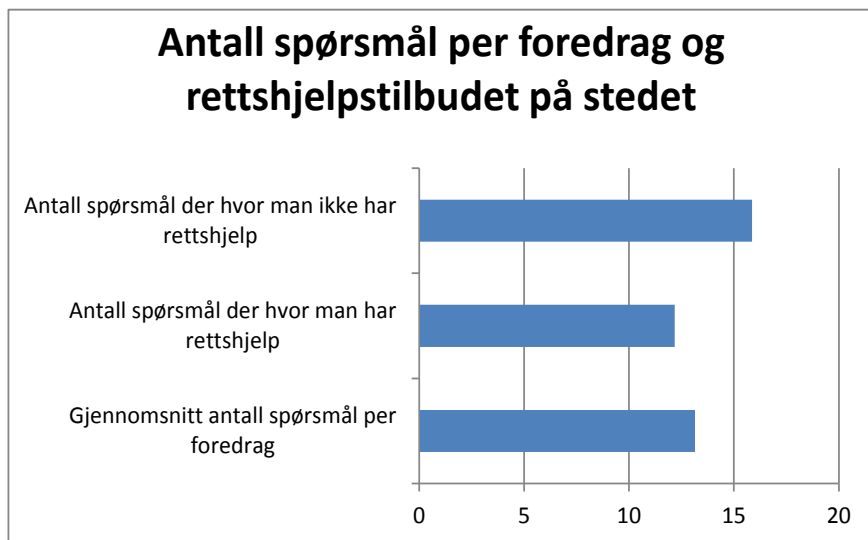
FIGUR 12: SPØRSMÅL STILT UNDER FOREDRAG PÅ VOKSENOPPLÆRINGER

5.4.4 ANTALL SPØRSMÅL OG RETTSHJELPSTILBUDET PÅ STEDET

Vi ser at det er noe flere spørsmål der hvor man ikke har noe rettshjelpstilbud.

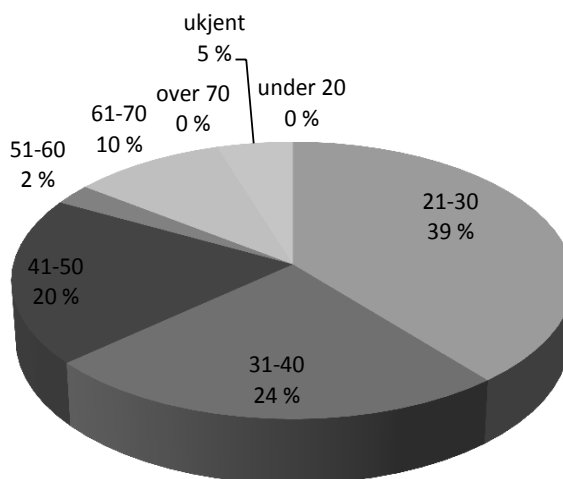
FIGUR 13: ANTALL SPØRSMÅL OG RETTSHJELPSTILBUDET PÅ STEDET

5.5 KLIENTENE

5.5.1 INNLEDNING

Vi fikk inn i snitt 1,5 nye klienter per foredrag vi holdt, totalt 51. Den vanligste klienten vi fikk inn er mellom 20 og 40 år, tjener under kr. 250.000, og har som oftest trygdeytelser som hovedinntektskilde. Hun har ingen eller ett barn som hun forsørger, og har noe universitets- eller høyskoleutdanning. Men det mest slående med statistikken er mangfoldet av klienter. De er fra begynnelsen av 20-åra til 70, norske og utenlandske, alle nivåer av utdanning, og har saker innenfor så godt som alle JURKs saksområder.

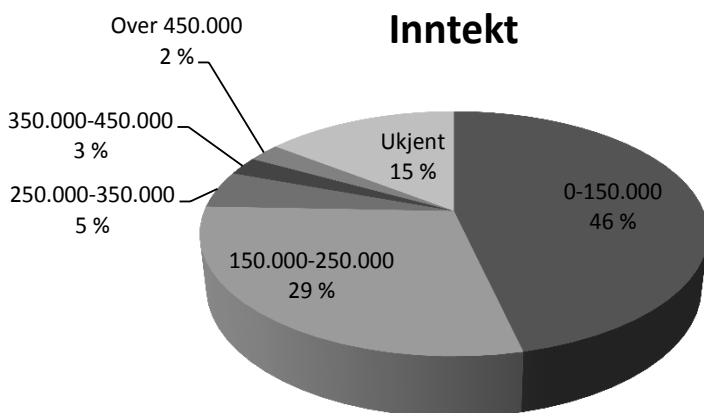

FIGUR 14: ALDERSFORDELINGEN HOS NYE KLIENTER

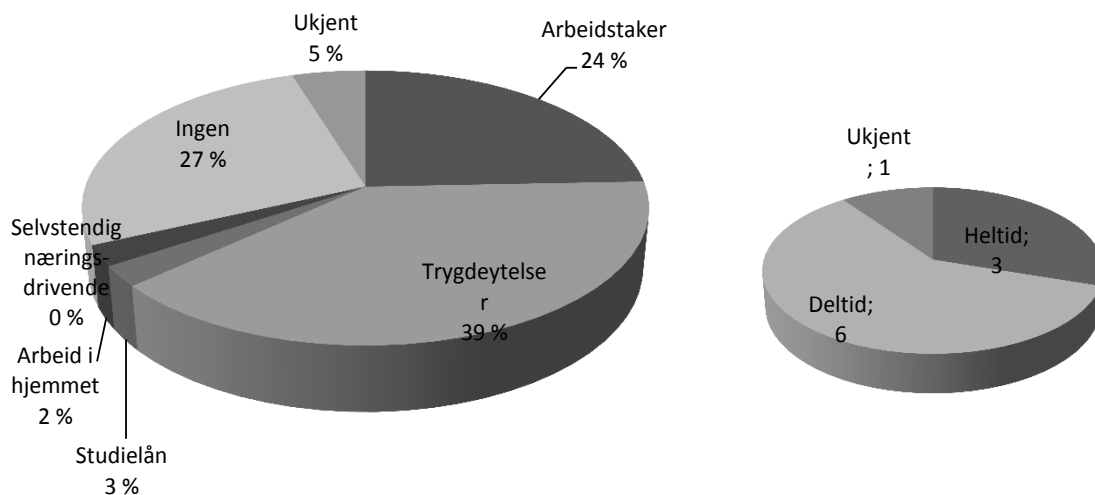
5.5.2 INNTEKT

Klientene vi tok inn på turné tilhører generelt sett den fattigere delen av befolkningen. 46 % har under kr. 150.000 i inntekt, og bare 10 % har inntekt over 250.000. De fleste lever av trygdeytelser. Av de 10 klientene som var arbeidstagere, arbeidet dobbelt så mange deltid som de som jobbet heltid.

FIGUR 15: INNTEKT

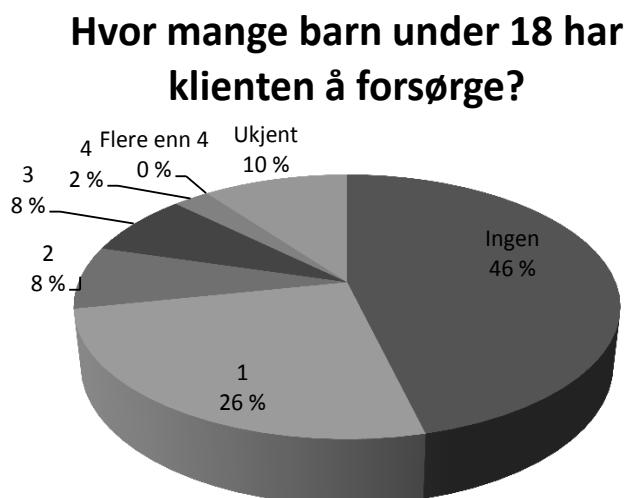
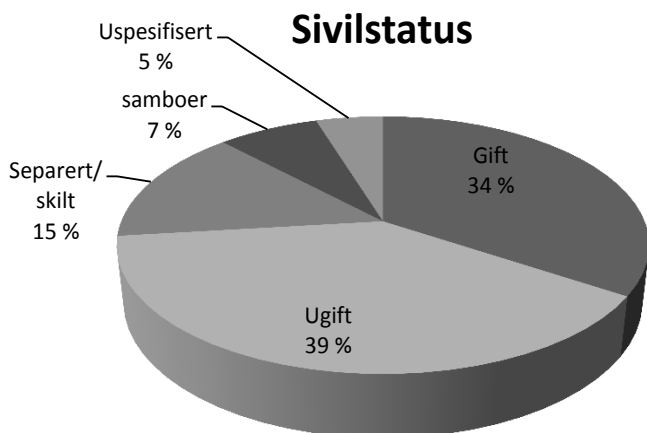
FIGUR 16A OG 16B : HOVEDINNTEKTSKILDE OG ANDEL HELTIDS- OG DELTIDSARBEIDENDE AV ARBEIDSTAKERNE

5.5.3 SIVILSTATUS OG FORSØRGERANSVAR

Nesten halvparten, 46 %, har ingen barn å forsørge, mens ca ¼ har ett barn under 18. 18 % har 2 eller 3 barn under 18, 2 % har 4 barn, men ingen hadde flere barn enn 4 av de som har oppgitt antall barn de er med på å forsørge.

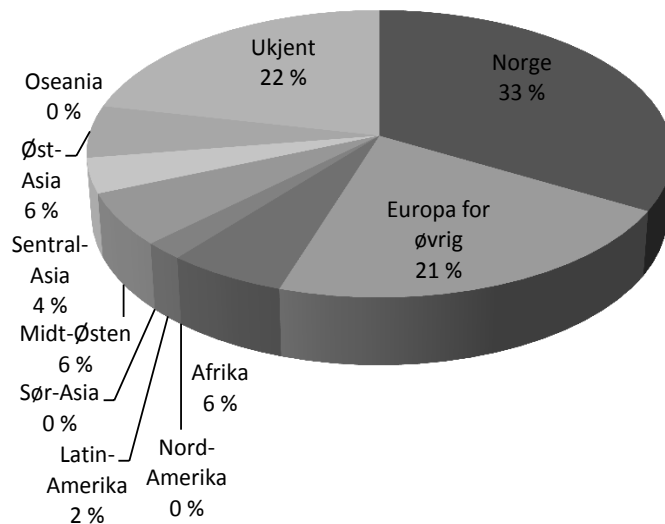
FIGUR 17: SIVILSTATUS OG FIGUR 18: FORSØRGERANSVAR

5.5.4 KLIENTENES ETNISKE OPPRINNELSE

Det er interessant å merke seg at de fleste klientene vi tok inn på turné har norsk eller europeisk opprinnelse, selv om langt de fleste tilhører på foredragene var innvandrere. Øst-Europa er medregnet i denne gruppen. 1/3 av alle klientene vi tok inn er etnisk norske. For øvrig har vi klienter fra hele verden, med unntak av Oseania og Nord-Amerika.

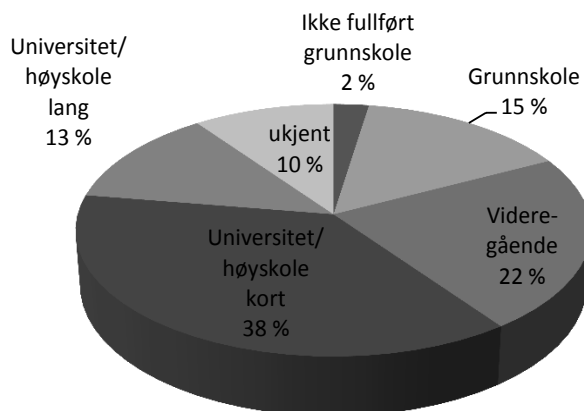
FIGUR 19: ETNISK OPPRINNELSE

5.5.5 KLIENTENES UTDANNINGSNIVÅ

Over halvparten av klientene vi fikk på turné har høyere utdanning. Vi har for liten kunnskap om utdanningsnivået på tilhørerne til foredragene til å kunne trekke noen direkte sammenlikninger mellom utdanningsnivået til de som hører på et foredrag, og de som kommer med saker. Men det er verdt å merke seg at selv om utdanningsnivået er høyt, er inntektene svært lave. Noe av årsaken til dette er at mange er innvandrere, men dette er trolig ikke nok til å forklare hele sammenhengen. Heller ikke andelen pensjonister ser ut til å oppklare hele dette bildet. Dette skulle vi gjerne visst mer om.

FIGUR 20: UTDANNINGSNIVÅ KLIENTER

Uansett er det gjerne slik at de med mer utdannelse i gjennomsnitt har mer ressurser enn de med lav eller ingen utdannelse, og det er naturlig at dette viser seg i hvem som henvender seg med en sak de vil ha hjelp til.

5.5.6 HVORDAN FIKK KLIENTEN VITE OM JURK?

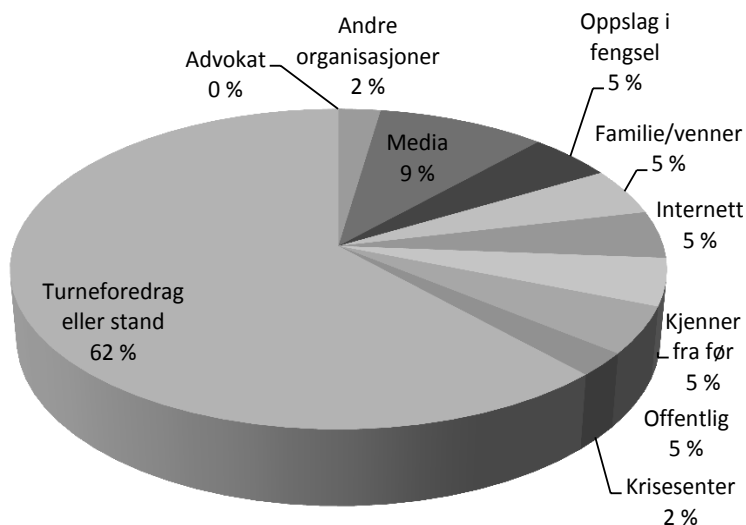
FIGUR 21: HVOR HADDE KLIENTEN FÅTT VITE OM JURK?

De aller fleste klientene, 62 %, fikk vite om JURK i tilknytning til turnéen, og visste ikke om JURK fra før. Ingen av dem hadde fått vite om JURK fra advokater, men 5 % hadde fått vite om JURK fra offentlige etater.

Bare 2 % hadde fått vite om oss på krisesenterne, men det må sies at disse tallene kommer i tillegg til de som fikk vite om oss da vi holdt foredrag på

krisesentre. Hele 5 % kjente til oss fra før.

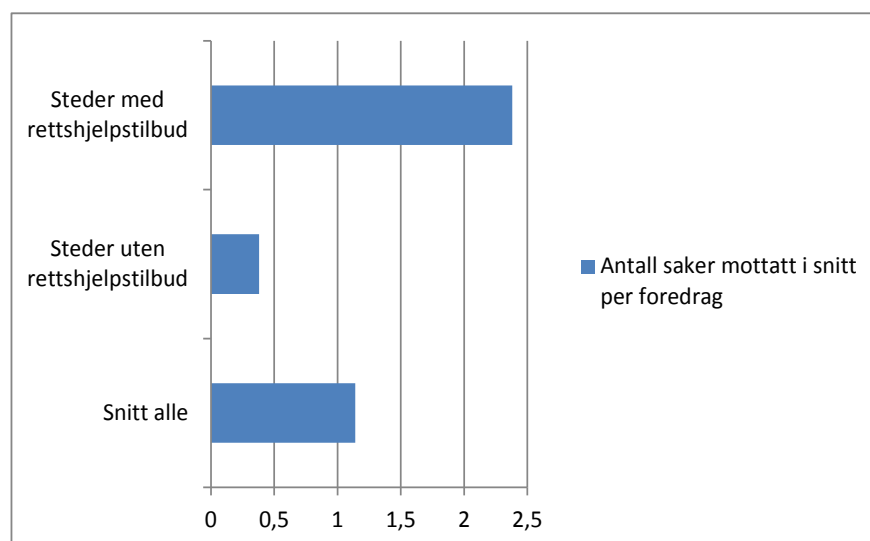
Vi ser at markedsføringen via media i forbindelse med turnéen fungerte godt, hele 9 % av klientene fikk vite om oss på denne måten og gjennom andre mediaoppslag.

5.6 SAKENE

Totalt tok vi inn 71 saker fra 51 klienter på turnéen. Det er en klar tendens til at de norske kommer med saker i mye større grad enn innvandrerne, når man sammenlikner antall saker og antall tilhørere. Funnet i fjor var at de norske som møtte opp gjerne kom for å få hjelp med en konkret sak, mens innvandrerne oftere kom for å få generell informasjon.

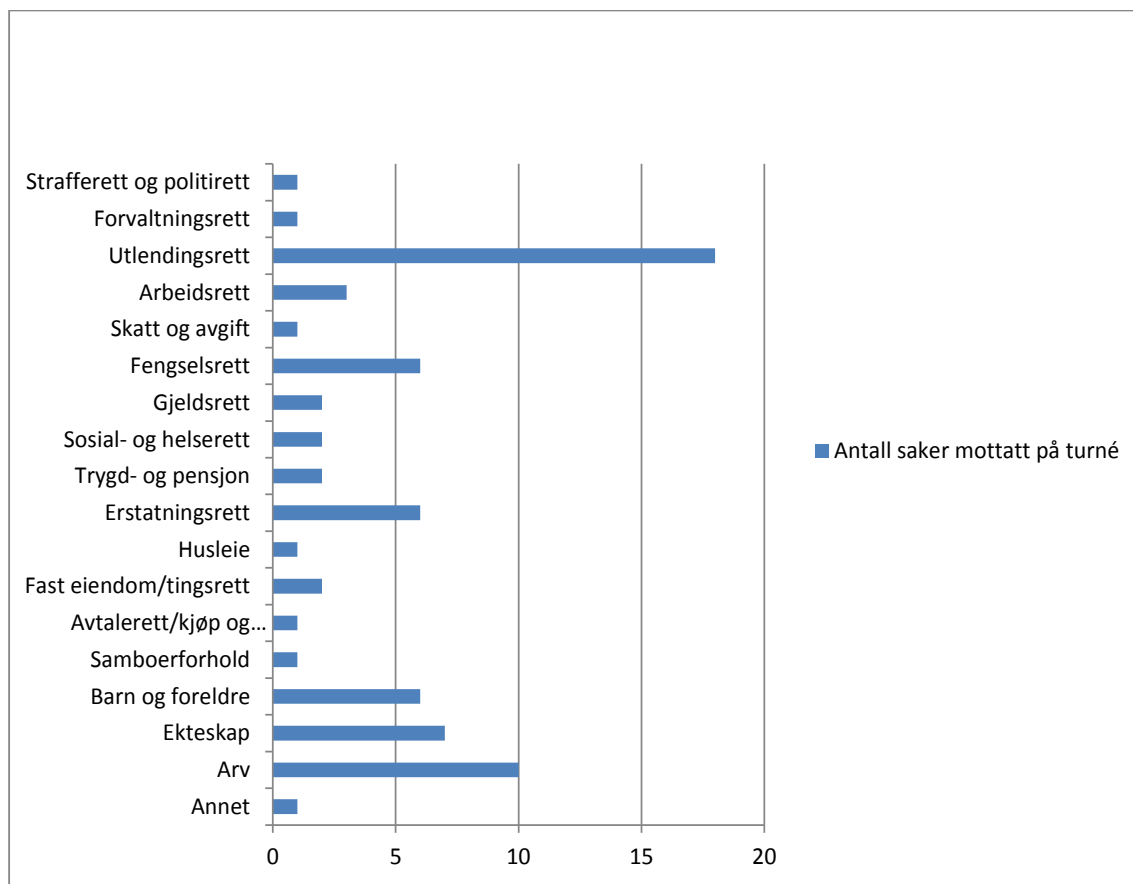
FIGUR 22: ANTALL SAKER MOTTATT I SNITT PER FOREDRAG PÅ STEDER MED OG UTEN RETTHJELPSTILBUD

Det kommer inn flere saker på steder hvor det er et rettshjelpstilbud, enn på steder der det ikke er. Tallene er så små at dette kan være tilfeldig, men er verdt å merke seg siden de stemmer med fjorårets. Det er vanskelig å si noe om årsaken til dette uten nærmere undersøkelser, en mulig hypotese er at bevisstheten om de rettslige aspektene ved en konflikt er noe høyere der man har en reell mulighet til å få gratis rettshjelp.

Når det gjelder sakstype, er det denne gangen som i 2010 klart flest som gjelder utlendingsrett. Dette var også tilfellet under turneen i 2010. Sammenliknet med året før er det prosentvis langt flere spørsmål om arverett, 14 % sammenliknet med 2 % i 2010, mens det var mye færre spørsmål om trygderett (hhv. 3% og 8%).

FIGUR 23: ANTALL SAKER MOTTATT PÅ TURNÉ ETTER SAKSTYPE

Vi ser at utlendingsrett fortsatt er den klart største gruppen saker, hele 25%. Det er ikke overraskende, tatt i betraktning at vi primært har hatt innvandrere som målgruppe. Arv har økt prosentvis fra 2 % til 14 %. De fleste som kommer med arverettslige saker er norske, og vi så under den første rettighetsturnéen i 2010 at denne gruppen primært oppsøkte foredraget for å komme med saker. Her er det trolig en sammenheng.

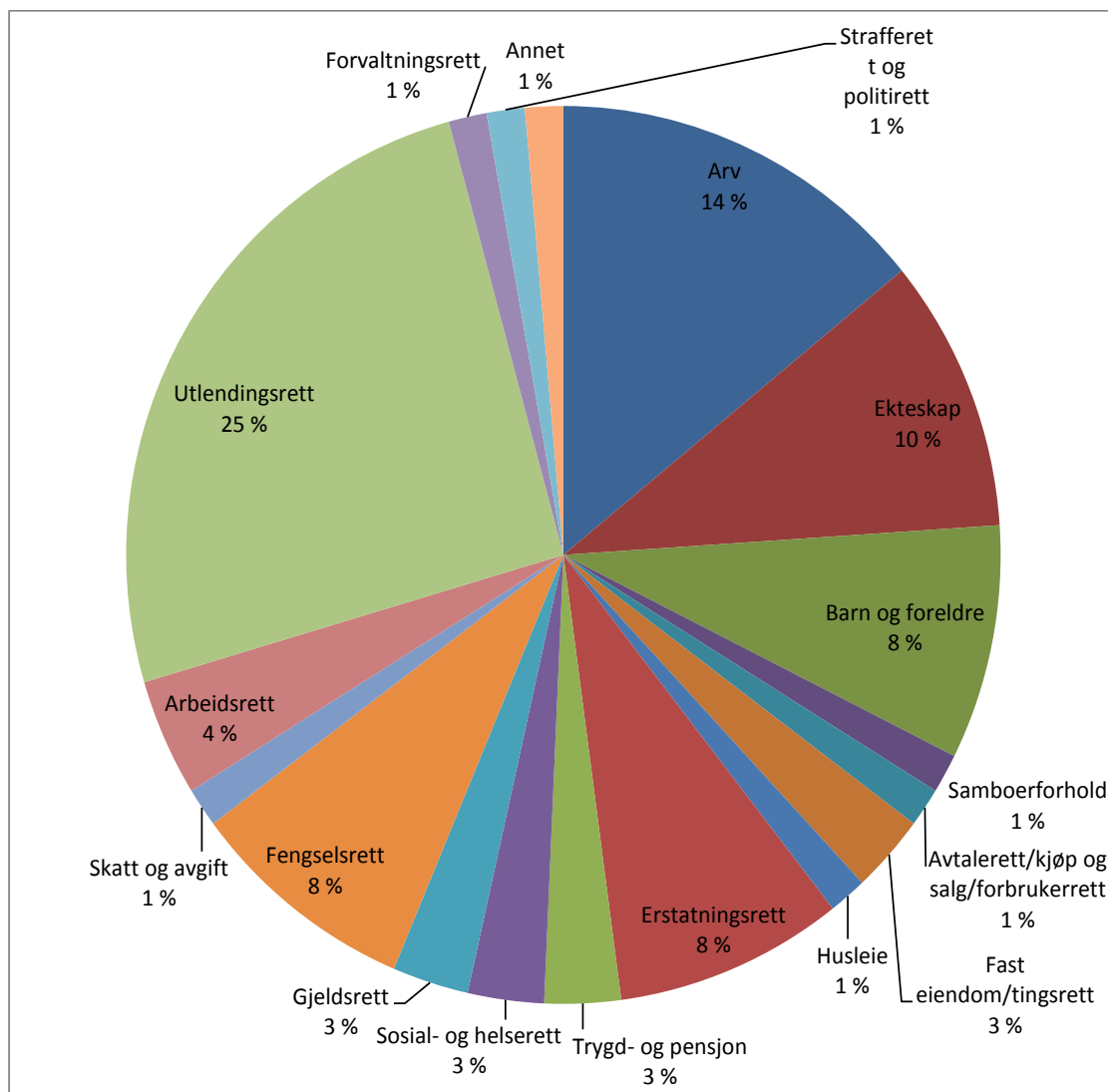
Vi ser en liten økning i andelen av saker som gjelder ekteskap og barn og foreldre, til hhv. 10 og 8 %. Dette er områder hvor man i stor grad kan få fri rettshjelp, så det er verdt å merke seg at det tydeligvis er et stort behov også for lavterskeltilbud som det JURK har på dette feltet.

Vi holdt like mange informasjonsmøter eller foredrag i fengsel denne gangen som i 2010, men ser at det har skjedd en økning i antall saker vi tok inn. Sakene som gjelder fengselsrett økte fra 3% til 8%, mens saker som gjelder erstatningsrett økte fra 5% til 8%. De fleste av disse sakene gjelder voldsoffererstatning, og erfaringsvis får vi disse som oftest inn under fengselsbesøk.

Det var færre saker vedrørende trygderett denne gangen, andelen har sunket fra 8% til 3 %. Dette er trolig tilfeldig, tatt i betraktning at en svært stor andel av klientene vi tok inn på turné lever av trygd, og kan også ses i sammenheng med nedgangen i antall saker som gjelder generell

og annen forvaltningsrett fra 7% til 1%. Noe handler trolig om hvordan sakene kategoriseres, resten må trolig tilskrives tilfeldige variasjoner.

FIGUR 24: PROSENTVIS FORDELING AV SAKER MOTTATT PÅ TURNÉ ETTER SAKSTYPE

5.7 UTDELING AV INFORMASJONSMATERIELL

Vi delte ut følgende brosjyrer (i avrundede tall):

- 500 informasjonsbrosjyrer om JURK
- 150 informasjonsbrosjyrer om JURK på engelsk
- 250 JURK Magasin
- 150 samboeravtaler
- 50 Utlendingsrett
- 25 Ugift samliv
- 25 Ektefellers rettsstilling

- 25 Barn og foreldre
- 25 Arv

JURK har en rekke andre brosjyrer også, men av praktiske hensyn var ikke disse tatt med på rettighetsturné, da det ble litt vel mange brosjyrer. Disse er tilgjengelige på våre nettsider. Vi har nå også utarbeidet en ny informasjonsbrosjyre om JURK hvor alle våre informasjonsbrosjyrer er beskrevet. Et av målene med dette var å gjøre formidlingen av dette materiellet enklere, også på turné.

6. OPPSUMMERING AV FUNNENE

6.1 STEDER MED OG UTEN RETTSHJELPSTILBUD

Vi får færre spørsmål der man har rettshjelpstilbud, enn der man ikke har det. Men vi får inn flere saker der man har et rettshjelpstilbud. Det samme var tilfellet i 2010. Man skulle kanskje trodd det var omvendt, og vi kan kun spekulere i årsakene. I fjorårets rapport fant man at man holdt flest foredrag for innvandrere der hvor man ikke hadde rettshjelpstilbud. Siden disse har færre saker, men flere spørsmål, gjør dette at sammenlikningsgrunnlaget mellom steder med og uten rettshjelpstilbud ikke blir helt likt. Dersom vi skal få kartlagt forskjellene må vi enten finne helt sammenliknbare grupper, eller innhente flere kvalitative data.

Det som finnes av gratis rettshjelpstilbud er sjelden veldig sterkt markedsført, eller driver oppsøkende virksomhet. Særlig er det grunn til å anta at vår hovedmålgruppe, innvandrerkvinnene, vil ha liten kjennskap til eksistensen av slike tilbud. Uansett viser pågangen av både spørsmål og saker at det er et klart behov for oppsøkende virksomhet av denne typen. Det at klientene vi tar inn på turné er enda svakere stilt økonomisk enn våre gjennomsnittsklienter, viser at vi i særlig grad når disse ved å drive denne typen oppsøkende virksomhet.

6.2 LANDBAKGRUNN OG RETTSHJELPSBEHOV

Hovedmålgruppen for turneen var innvandrerkvinner, men det var også et mål å nå etnisk norske. I år som i fjor ser vi at vi i begrenset grad når den sistnevnte gruppen med foredragsvirksomhet. Dette handler trolig om flere ting. Våre foredrag er først og fremst rettet mot innvandrerkvinner, bortsett fra turnéforedraget, og det er størst oppmøte på voksenopplæringene. Elevene er der jo allerede, noe som gjør det mye enklere å rekruttere tilhørere. Vi har nok også arbeidet lite med å finne etablerte møteplasser for norske som har et rettshjelpsbehov. Det kan være hensiktsmessig å prøve ut Nav-kontorer og andre møteplasser for norske enn bibliotekene i 2012 dersom vi skal rette virksomheten mot disse også.

Fjorårets erfaring er at de norske trenger foredrag som i større grad er tilpasset deres behov. Dette løses i noen grad gjennom å ha informasjonsmøter med få tilstedeværende, slik vi har hatt bl.a. i fengslene og på noen av krisesentrene. Det kan også løses med for eksempel å holde tilpassede foredrag på Nav-kontoret.

Vi vet for lite om årsakene til at de norske kommer med saker i større grad enn innvandrerne. Erfaringene fra 2010 var som nevnt tidligere at de norske i større grad møtte på foredragene for å komme med sine saker, mens dette i mindre grad gjaldt innvandrerne. Når vi holder foredrag på voksenopplæringer gjør vi det for elevene der som en del av undervisningen. Siden disse i begrenset grad har valgt aktivt selv å komme, er det derfor naturlig at denne gruppen har færre saker.

Vi har ikke hatt mulighet denne gangen for å fastslå koblingene mellom statsborgerskap og for eksempel hvordan man fikk kjennskap til JURK eller hva slags sak man har, men arbeider med å forbedre statistikken vår slik at vi i framtiden kan koble slike data.

6.2.1 SPØRSMÅL VS. INNTATTE SAKER

Spørsmålene vi får under foredragene er i stor grad preget av hvilke temaer som tas opp i det enkelte foredrag. Det er likevel påfallende hvor mange ulike temaer som tas opp, også av de som ikke er med i foredragene. Dette gjenspeiler seg i antallet saker fordelt på temaer. Utlendingsrett peker seg ut begge steder, sammen med ekteskap og barn. Vi har ikke fått inn noen saker som ble oppgitt å handle om diskrimineringsrett, mens det var en del spørsmål om dette. Arv, fengselsrett og erstatningsrett peker seg ut som områder hvor det har vært mange saker, men færre spørsmål. Dette handler trolig om at fengsels- og erstatningsrett ikke er med i noe foredrag, og at disse sakene gjerne kommer inn på informasjonsmøter i fengsler. Arv er ett av temaene i foredraget beregnet på norske, men vi fikk spørsmål om dette også under andre foredrag.

7. HAR VI NÅDD MÅLENE?

7.1 YTE RETTIGHETSINFORMASJON OG RETTSHJELP TIL OMRÅDER UTENFOR DE STORE BYENE I NØRGE.

I 2009 var 63 % av våre klienter fra Oslo og Akershus. I 2011 var dette tallet sunket til ca 40 %.⁵ Det er vanskelig å forklare en så stor endring uten å anta at turnéen har bidratt sterkt til denne endringen.

I tillegg når vi de fattigste i enda større grad enn ellers når vi er på turné. Klientene vi tar inn der går oftere på trygd enn JURKs totale klientmasse, og har lavere inntekt.⁶

Dette betyr at vi gjennom turnéen når ut til ressursvake kvinner over store deler av landet i større grad enn før.

7.2 KARTLEGGJE RETTSHJELPSBEHOVENE

Det vi kan se ut fra vårt datamateriale, er at det er behov for informasjon og hjelp på en rekke ulike rettsområder. Foredragene våre ser ut til å dekke noen av de viktigste temaene. Vi ser også at det er stort behov for oppsøkende tilbud som vårt, også på rettsområder som har fri rettshjelp.

Hvor godt informasjonen vi gir og opplegget for øvrig treffer, vil bli nærmere undersøkt i neste rapport, fra turnéen høsten 2011, hvor vi intervjuet kontaktpersonene ved de ulike stedene vi holdt foredrag.

Vi ser at det er behov for mer, systematisk forskning på rettshjelpsbehovene til ulike grupper i samfunnet. Det er begrenset hva JURK kan finne ut ved å innhente statistikk under foredragene.

7.3 VIDEREUTVIKLE VÅR METODE FOR FORMIDLING AV RETTIGHETSINFORMASJON

Opplegget på voksenopplæringene fungerer svært godt. Foredragene våre er utarbeidet med fokus på denne gruppen, i samarbeid med voksenopplæringen i Oslo, så dette er ikke overraskende. Derimot ser vi at det er mer varierende overfor andre målgrupper, særlig norske.

I fengsler og på krisesentre er det ofte så få fremmøtte, at det som oftest anses som lite hensiktsmessig å holde rene foredrag, det blir mer informasjonsmøter. Disse er lite

⁵ Da rapporten ble skrevet var kun tallene til og med oktober tilgjengelige.

⁶ Dette var tilfellet i 2010, og med mindre JURKs totale klientmasse har endret seg radikalt, er dette fortsatt tilfelle ut fra de tallene vi har fra turnéen.

standardiserte, og vi bør vurdere om vi skal lage fastere opplegg for disse møtene tilpasset de ulike målgruppene. Her er det behov for en egen evaluering av hvilke behov disse gruppene har.

Det at spørsmålene og sakene vi tar inn omhandler så mange ulike saksområder, viser at vi ikke klarer dekke alle behov. Som nevnt gjelder dette trolig særlig de norske. JURKs nye informasjonsbrosjyre, hvor vi beskriver alle våre foredrag og brosjyrer, er et viktig tiltak for å gjøre det lettere for folk å innhente den informasjonen vi har å tilby, som de har mest behov for.

8. VEIEN VIDERE

JURK vil videreføre rettighetsturnéene, og videreutvikle opplegget. Særlig er det behov for å kartlegge hvordan vi bedre kan nå de etnisk norske, og hvilken informasjon de har størst behov for.

Vi etterlyser en bredere analyse av rettshjelpsbehovene i befolkningen sammenholdt med dagens tilbud. Denne analysen må også ta høyde for ulike minoriteter, og minoriteter blant minoriteter.

Vi etterlyser også en overordnet plan for ulike former for rettshjelp, og for rettighetsinformasjon mot ulike grupper i befolkningen, særlig innvandrere og barn og unge. Målet må være å gi en størst mulig andel av befolkningen en reell mulighet for å hevde sine rettigheter, og gi folk kunnskap og bistand slik at de i størst mulig grad er i stand til å ivareta sin egen sak.

I en slik plan ser vi et behov for en arbeidsfordeling mellom offentlige rettshjelptilbud, deriblant en førstelinjetjeneste, og frivillig sektor. Det er naturlig at frivillig sektor i stor grad driver oppsøkende virksomhet. Terskelen for å oppsøke et offentlig kontor er mye høyere enn for å spørre et spørsmål under eller etter et foredrag fra jusstudenter.

I St.mld. nr. 26 (2008-2009) Om fri rettshjelp fremheves at mange mangler kunnskap om lover og regler. Dette er noe av bakgrunnen for ordningen med offentlige rettshjelpskontorer. Kunnskap bidrar ofte til at problemer kan løses tidligere, og til å få ned konfliktnivået. Systematisk informasjon om rettsregler vil spare samfunnet for ressurser og spare enkeltmennesker for konflikter og økonomiske byrder.

Jurk

JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

GRATIS, JURIDISK RÅDGIVNING FOR KVINNER

- JURK er et uavhengig rettshjelps- og likestillingstiltak som arbeider for å bedre kvinners rettsstilling
- JURK drives av kvinnelige jusstudenter, og yter rettshjelp innen de fleste rettsområder
- JURK tilbyr hjelp til kvinner over hele landet, og har ingen inntektsgrenser
- All hjelp er gratis

Vi tar inn nye saker på telefon 22 84 29 50

– Mandager og tirsdager kl. 09.00 - 15.00

– Onsdager kl. 17.00 - 20.00

- Du kan også sende brev per post eller møte opp personlig i Arbinsgate 7, 0253 Oslo

Tider for personlig oppmøte:

– Tirsdager kl. 12.00 - 15.00

– Onsdager kl. 17.00 - 20.00

www.jurk.no